

3.11 Inovační činnosti a duševní vlastnictví

Stejně jako existují na jedné straně statistické ukazatele měřící finanční a lidské zdroje vstupující do výzkumu, vývoje a inovací, existují i ukazatele produkce nových znalostí ve formě výstupů použitelných v praktických aplikacích, které mohou být chráněny např. udělením patentu, zapsáním průmyslového vzoru, uzavřením smlouvy o ochraně výrobně technických postupů (know-how), zapsáním ochranné známky či uplatnění ochrany autorským právem (copyright).

Ochrana průmyslového vlastnictví a šířeji i celého duševního vlastnictví zahrnují i autorské právo představuje klíčový nástroj pro fungování moderní ekonomiky založené na inovacích. Umožňuje podnikům chránit výsledky jejich výzkumu a vývoje a zároveň z nich ekonomicky profitovat. V prostředí rostoucí konkurence a globalizace je schopnost zabezpečit vlastní know-how často rozhodujícím faktorem úspěchu. Jelikož podniky investují značné prostředky do vývoje nových technologií, výrobků, služeb a interních procesů, bez právní ochrany by jejich vynálezy, inovace, know-how, průmyslový design a označení výrobků mohly být využity konkurencí. Prostřednictvím této ochrany firmy mohou zvyšovat návratnost investic vložených do inovací, posilovat svoji konkurenceschopnost a prostřednictvím prodeje či licencování těchto práv i získat dodatečné příjmy.

Hlavní zjištění

- V období let 2022 až 2024 dvě pětiny podniků v rámci svých inovačních činností **provádělo výzkum a vývoj** a necelá čtvrtina tyto aktivity výzkumu a vývoje prováděla soustavně. Ze šetření za roky 2020 až 2022 taky víme, že necelá třetina inovativních podniků prováděla činnosti spojené **s průmyslovým designem**. Není tedy překvapením, že inovující podniky v sledovaném období výrazně častěji využily k ochraně svých produktů vybraná práva duševního vlastnictví než podniky bez inovačních aktivit. *Podrobněji graf č. 1 na následující straně.*

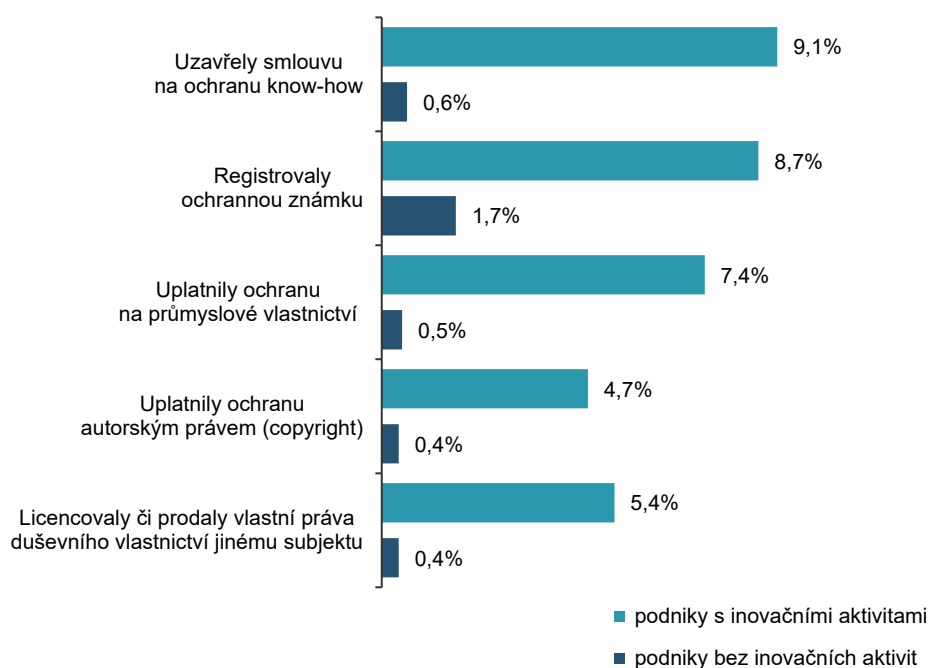
Poznámka: Podniky, které v sledovaném období neinovovaly své produkty ani podnikové procesy využívaly, kromě registrace ochranné známky, ostatní práva duševního vlastnictví jen ve výjimečných případech. Proto se jimi v následujícím textu již podrobněji nebudeme zabývat, a i všechny ostatní zde uvedené grafy se týkají již jen podniků s inovačními aktivitami v letech 2022 až 2024. Avšak podrobné údaje o využívání duševního vlastnictví nejen za inovující, ale neinovující a podniky celkem naleznete v tabulkové příloze této publikace v tabulkách 2.1 až 2.28.

- **Právo na ochranu průmyslového vlastnictví pro své produkty (patent, užitný vzor, průmyslový design)** využilo v sledovaných třech letech 7,7 % podniků s inovačními činnostmi. U podniků bez inovačních činností se jednalo pouze o 0,5 %. Pokud porovnáme tyto údaje s výsledky z předchozích zjišťování zjistíme, že se tyto podílové ukazatele v čase příliš nemění.
- Podíly inovujících podniků, které požádaly o ochranu jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, jsou více méně vyrovnané. **Příhlášku patentu** podalo 3,7 % inovujících podniků s 10 a více zaměstnanci, příhlášku **užitného vzoru** 4,7 % a příhlášku **průmyslového vzoru** 2,0 % inovujících podniků v Česku. *Podrobněji graf č. 2 na následující straně.*
- **S rostoucí velikostí podniku** roste i podíl firem, které využívají k ochraně svých vynálezů, nových technických řešení či vzhledu svých výrobků jednotlivé formy průmyslového vlastnictví. V letech 2022 až 2024 některou z forem ochrany průmyslového vlastnictví uplatnilo 14 % z nich. U malých podniků to bylo 6 %. V minulosti však byly tyto rozdíly mezi podniky podle jejich velikosti větší. Velké podniky využily nepatrně více ochranu podáním patentové přihlášky (9,6 %) než podáním přihlášky užitného vzoru (7,0 %). U malých a středních podniků tomu bylo naopak. *Podrobněji opět graf č. 2.*
- Inovační podniky uplatňují ochranu průmyslového vlastnictví zejména v odvětvové sekci Vědecké a technické činnosti (15,8 %) a ve Zpracovatelském průmyslu (8,9 %). **Podrobné údaje za zpracovatelský průmysl jsou uvedeny v grafu č. 3. Následující graf č. 4 obsahuje údaje o podílu inovujících podniků s 10 a více zaměstnanci ve zpracovatelském průmyslu podle jeho jednotlivých odvětví (CZ-NACE), které v letech 2022 až 2024 podaly patentovou přihlášku v zahraničí.**

Poznámka: ČSÚ každoročně zpracovává údaje z veřejně dostupné patentové dokumentace Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky (ÚPV ČR) o počtu podaných patentových přihlášek, udělených a validovaných patentech a zapsaných užitných vzorech podle Patentového manuálu (OECD, 2009) v řadě třídění, jako je například typ a sídlo přihlašovatele, v případě tuzemských přihlašovatelů ze stran podniků i podle jejich vlastnictví, velikosti a odvětví. Více zde: <https://csu.gov.cz/patenty-a-licence>

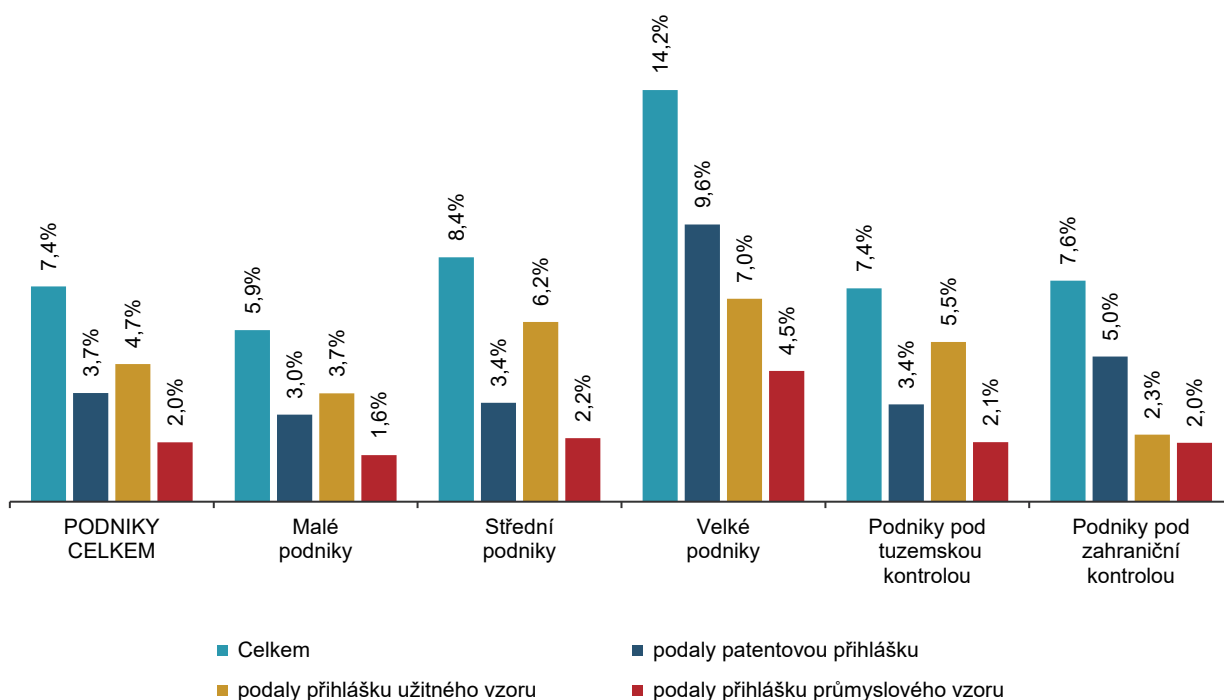
- Údaje o využívání **dalších forem duševního vlastnictví** podniky s inovačními aktivitami jako je uzavření smlouvy o ochraně obchodního tajemství na výrobně-technické poznatky či postupy (know-how), registrace ochranné známky (design) nebo uplatnění ochrany autorským právem (copyright) jsou uvedeny v grafech č. 5 až 7.

Graf 3.12-1 Podíl inovujících a neinovujících podniků v Česku s 10 a více zaměstnanci, které v letech 2022 až 2024 využily k ochraně svých produktů vybraná práva duševní vlastnictví

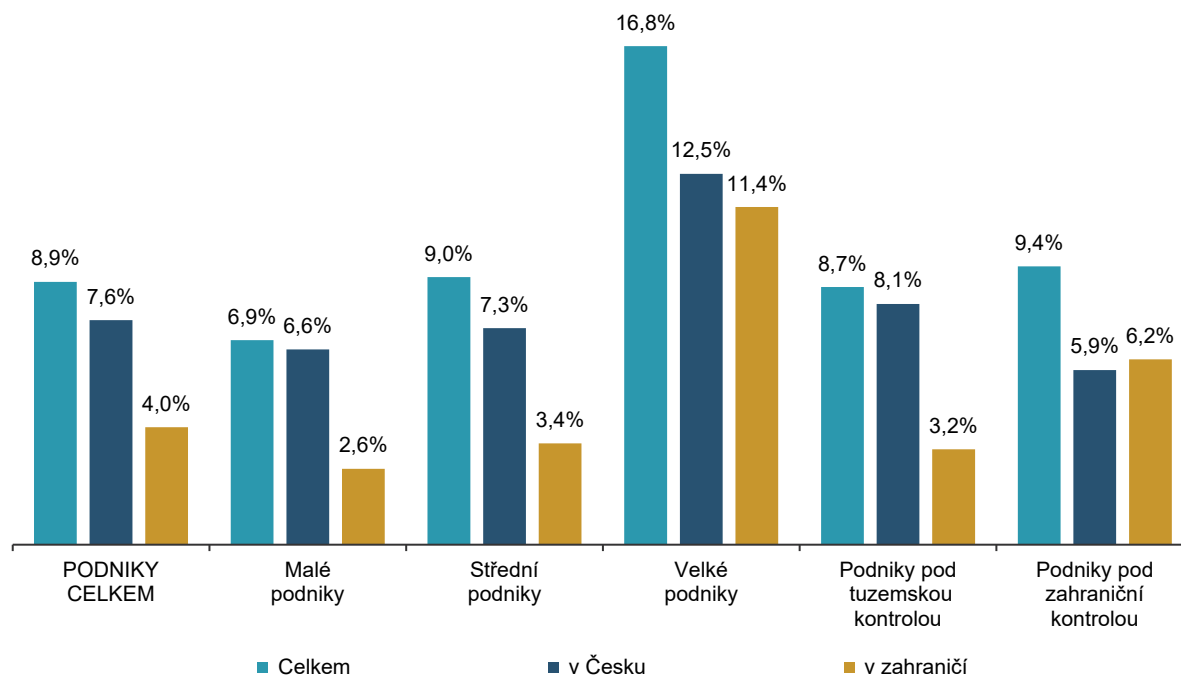
Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

Graf 3.12-2 Podíl inovujících podniků v Česku v dané skupině, které v letech 2022 až 2024 uplatnily právo na ochranu průmyslového vlastnictví pro své produkty celkem a podle předmětu ochrany

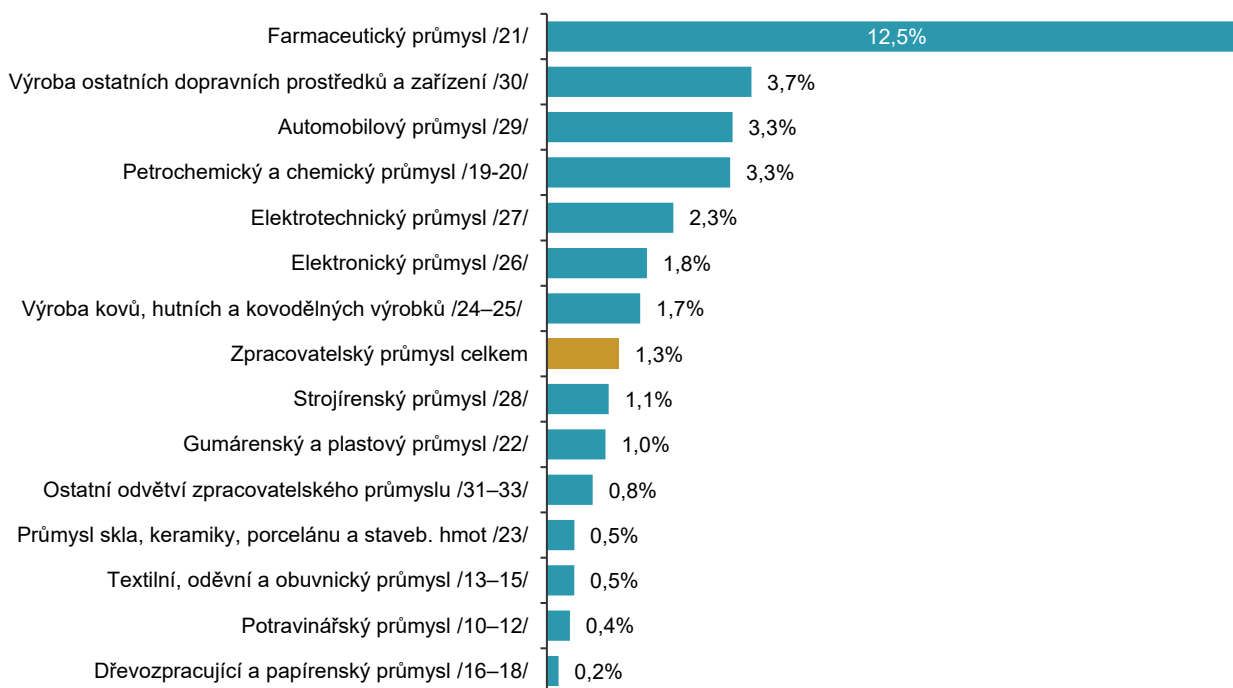
Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

Graf 3.12-3 Podíl inovujících podniků ve zpracovatelském sektoru v Česku v dané skupině podniků, které v letech 2022 až 2024 uplatnily právo na ochranu průmyslového vlastnictví pro své produkty

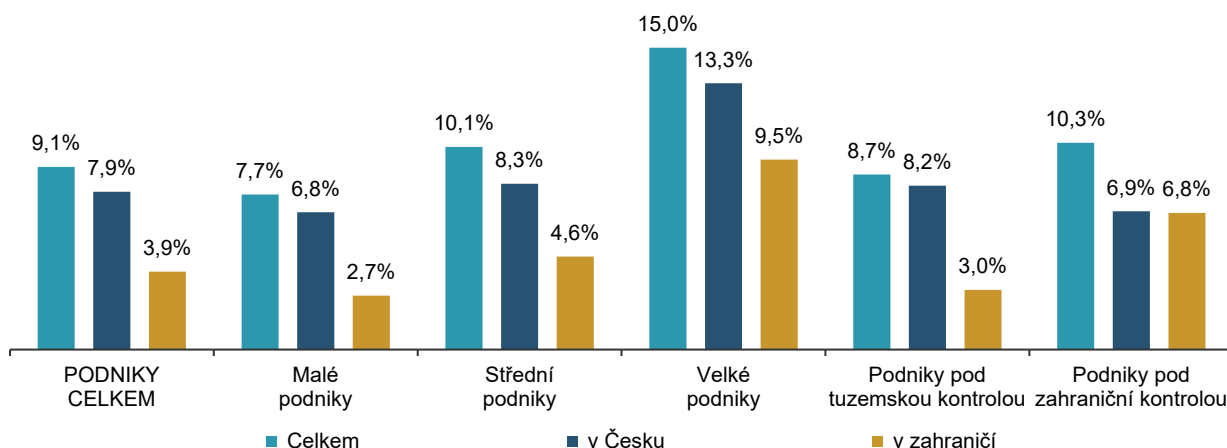

Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

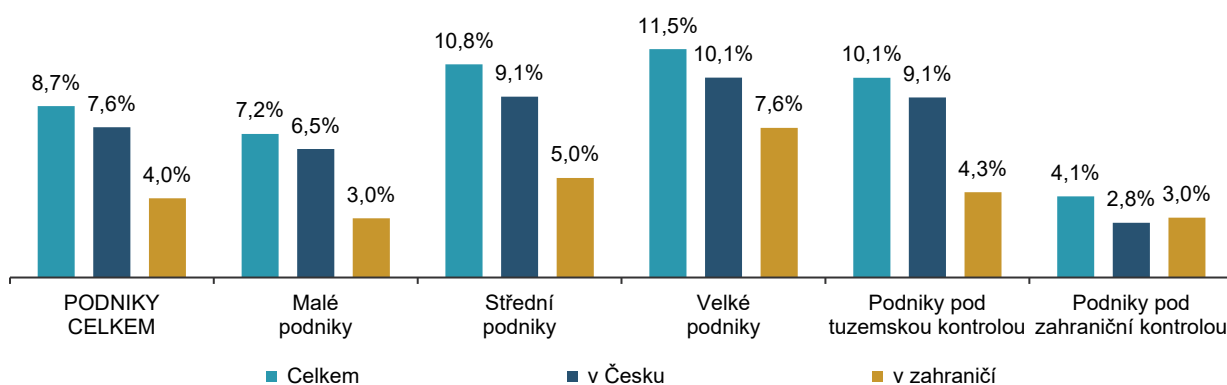
Graf 3.12-4 Podíl inovujících podniků s 10 a více zaměstnanci ve zpracovatelském průmyslu v Česku podle odvětví (CZ-NACE), které v letech 2022 až 2024 podaly patentovou přihlášku v zahraničí

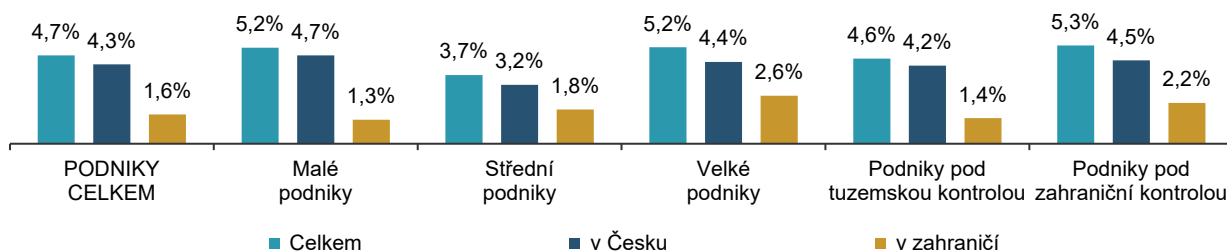
Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

Graf 3.12-5 Podíl inovujících podniků v Česku v dané skupině podniků, které v letech 2022 až 2024 uzavřely smlouvu o ochraně obchodního tajemství na výrobně-technické poznatky či postupy (know-how)

Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

Graf 3.12-6 Podíl inovujících podniků v Česku v dané skupině podniků, které si v letech 2022 až 2024 registrovaly ochrannou známku (design)

Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků

Graf 3.12-7 Podíl inovujících podniků v Česku v dané skupině podniků, které si v letech 2022 až 2024 na své značky uplatnily ochranu autorským právem (copyright)

Zdroj: ČSÚ, Šetření o inovačních aktivitách podniků